

EMU JA SUOMEN METSÄSEKTORI

**Lauri Hetemäki, Riitta Hänninen, Jari Kuuluvainen,
Pekka Ollonqvist, Pertti Ruuska, Risto Seppälä, Anne Toppinen,
Jussi Uusivuori***

Maaliskuu 1997

Raportti on laadittu pääministeri Paavo Lipposen asettaman EMU-asiantuntijatyöryhmän toimeksiannosta.

Raportti on julkaistu [Valtioneuvoston kanslian julkaisusarjassa 1997/17](#)

*Kirjoittajat työskentelevät Metsäntutkimuslaitoksen Helsingin tutkimuskeskuksessa.

METLA Helsingin tutkimuskeskus

EMU JA SUOMEN METSÄSEKTORI

1. [Johdanto](#)

2. Suomen metsäsektori

2.1 Suomen metsäsektorin rakenne

Vienti

Tuotantopanokset

2.2 Suomen ja Ruotsin metsäsektoreiden vertailu

2.3 Maailman metsäteollisuustuotteiden kysynnän kehitys vuoteen 2010

2.4 Suomen metsäsektorin kehitysnäkymät vuoteen 2010

3. [EMU-ratkaisun vaikutukset Suomen metsäsektoriin](#)

3.1 Metsäteollisuuden vienti

3.2 Metsäteollisuuden kannattavuus ja kilpailukyky

3.3 Raakapuumarkkinat ja puun hinta

3.4 Muut tuotantopanokset

Työvoima

Energia

Pääoma

3.5 Metsäteollisuuden investoinnit

3.6 Mekaaninen metsäteollisuus ja sen jatkojalostus

3.7 Ruotsi EMUn ulkopuolella

3.8 EMUn poliittinen merkitys

4. [Johtopäätökset](#)

KIRJALLISUUS

LIITERAPORTTIEN LUETTELO

[Kansilehti](#) | [Alkuun](#)

Hetemäki, Lauri - Hänninen, Riitta - Kuuluvainen, Jari - Ollonqvist, Pekka - Ruuska, Pertti - Seppälä, Risto - Toppinen, Anne - Uusivuori, Jussi 1997. EMU ja Suomen metsäsektori. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1997/17.

ISBN 951-53-1313-9

EMU JA SUOMEN METSÄSEKTORI

[Raportin kansilehti](#) | [Sisällysluettelo](#) | [Seuraava luku](#)

1. Johdanto

Tämä raportti käsittelee Euroopan raha- ja talousliiton EMUn merkitystä Suomen metsäsektorille. Metsäsektorilla tarkoitetaan tässä metsätalouden ja metsäteollisuuden muodostamaa Suomen rajojen sisällä toimivaa kokonaisuutta. Suomessa sijaitsevan metsäteollisuuden lisäksi tarkastelu pitää sisällään myös suomalaisomisteisen metsäteollisuuden investoinnit maan rajojen ulkopuolella. Metsätaloudesta käsitellään vain raakapuumarkkinoita.

EMUn oletetaan toteutuvan laajassa muodossa. (viite 1) Erikseen tarkastellaan kuitenkin sitä vaihtoehtoa, että Ruotsi jää ainakin alkuvaiheessa EMUn ulkopuolelle. Jos Suomi jää EMUn ulkopuolelle, sen oletetaan pitäytyvän valuuttakurssipolitiikassaan markan kellutuksessa, ja marka kelluu leveässä vaihteluvälissä.

2. Suomen metsäsektori

2.1 Suomen metsäsektorin rakenne

Vienti

Suomen metsäteollisuuden viennin arvo oli vuonna 1995 yhteensä noin 60 mrd markkaa, mikä vastasi 34 %:a Suomen kokonaisviennistä. Osuus oli 42 % vuonna 1980 ja 55 % vuonna 1970. Suomessa ja Ruotsissa metsäteollisuuden viennin merkitys on suuri verrattuna muihin EU-maihin. Vuonna 1995 EU-alueen metsäteollisuuden viennin arvo oli vain 4 % alueen koko viennin arvosta (Eurostat 1997).

Viime vuosikymmenien aikana paperin suhteellinen osuus metsäteollisuuden viennistä on kasvanut ja mekaanisen metsäteollisuuden ja puumassojen vähentynyt. (viite 2) Vuonna 1995 metsäteollisuuden viennin arvosta paperi- ja kartonkiteollisuuden osuus oli 72 %, puumassan 8 %, sahatavaran 13 % ja puulevyjen 7 %. Kotimaan kulutuksen osuus sahateollisuuden tuotannosta oli 25 % ja paperituotteiden 9 %.

Suomen metsäteollisuuden tärkein markkina-alue on EU, jonka osuus viennistä on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana 60 %:sta 70 %:in (Taulukko 1). Samalla muun Euroopan osuus on huomattavasti laskenut. Tärkeimmät viennin kohdemaat ovat Iso-Britannia ja Saksa.

Taulukko 1. Metsäteollisuustuotteiden viennin suuntautuminen 1985 ja 1995¹⁾.

	Mekaaninen metsäteollisuus		Massat		Paperi ja kartonki		Yhteensä	
	1985	1995	1985	1995	1985	1995	1985	1995
Alankomaat	7	9	4	3	4	4	5	5
Iso-Britannia	21	15	15	15	21	16	20	15
Belgia	3	2	3	2	2	7	3	6
Ranska	7	7	6	11	7	7	7	7
Saksa	12	21	26	45	11	16	13	19
EU yhteensä	68	75	65	89	56	66	60	70
Muu Eurooppa	9	4	21	4	21	9	18	9
Pohjois-Amerikka	2	1	1	1	8	8	6	6
Aasia	6	9	9	5	8	10	8	9
Muu maailma	15	8	4	1	7	7	8	6

¹⁾Viennin arvosta. Lähde: Metsätilastollinen vuosikirja 1986 ja 1996.

Tärkein paperi- ja kartonkiteollisuuden loppukäyttösektori on graafinen teollisuus, jonka osuus on noin 2/3 käytöstä.

Pakkausteollisuuteen ohjautuu noin 1/3 tuotannosta. Sahatavaran ja puulevyjen kysyntä on sidoksissa asuinrakentamisen kehitykseen.

EU on Suomen, Ruotsin ja Itävallan liittymisen jälkeen tilastollisesti omavarainen havusahatavarassa sekä lähes omavarainen sellussa (tuotanto 85 % suhteessa kulutukseen). Papereissa ja kartongeissa EU on nyt tilastollisesti nettoviejä (tuotanto 110 % suhteessa kulutukseen). Suomen saha- ja paperiteollisuus vastasivat molemmat 15 %:sta Länsi-Euroopan tuotantoa vuonna 1995. Paino- ja kirjoituspapereissa osuus oli 23 %. Suomen tärkeimpiä EUn ulkopuolisia kilpailijamaita ovat Kanada ja USA paperiteollisuuden tuotteissa sekä Kanada, Venäjä ja Baltian maat sahatavaramarkkinoilla.

Taulukossa 2 esitetään Suomen markkinaosuudet laskennallisesta kulutuksesta viidessä EU-maassa, joiden yhteenlaskettu osuus on noin puolet metsäteollisuutemme kokonaisviennin arvosta.

Taulukko 2. Suomen markkinaosuudet (tuonti Suomesta/laskennallinen kulutus) v. 1995.

	Iso-Britannia	Saksa	Ranska	Belgia-Luxemburg	Alankomaat
Havusahatavara	14	6	8	10	31
Sellu	8	11	3	3	–
Paperi	19	12	10	30	12
Kartonki	6	5	6	18	9

Lähteet: PPI 1996, Metsätilastollinen vuosikirja 1996, FAO Timber Bulletin 49/6.1996

Viimeiset tullitilaston tiedot metsäteollisuustuotteiden viennin laskutusvaluuttajakaumasta ovat vuodelta 1994 (Taulukko 3). Puutavarateollisuudessa Ruotsin kruunu on tärkein laskutusvaluutta ja yleisesti käytetty myös hinnoitteluvälityksinä Euroopassa. Paperiteollisuudessa dollari on tärkein laskutusvaluutta. Erkkilä ja Widgren (1996) ovat arvioineet euron osuutta viennin suuntautumisen perusteella. Puutavarateollisuudessa se olisi 86 % ja paperiteollisuudessa 68 % viennistä.

Taulukko 3. Metsäteollisuuden koko viennin laskutusvaluuttajakauma v. 1994

Valuutta	Puutavarateollisuus %	Paperi- ja graafinen teollisuus, %
USD	8	21
DEM	19	17
GBP	13	16
SEK	27	5
FIM	15	7
EU-maat yhteensä	86	68

Lähde: Tullihallitus

Metsäteollisuustuotteiden hinnoittelussa USAn dollarilla ja Ruotsin kruunulla on laskutusvaluuttana suurempi, mutta vaikeammin arvioitavissa oleva osuus. Arviolta neljännes metsäteollisuutemme viennistä on hinnoiteltu dollareissa. Esim. sellun hinta on perinteisesti noteerattu dollareissa. Myös Kaakkois-Aasiaan suuntautuvassa viennissä käytetään yleisesti dollaria.

Tuotantopanokset

Raakapuun kokonaiskäyttö oli Suomessa 64,0 milj. m³ vuonna 1995. Metsäteollisuus käytti raakapuuta 58,3 milj. m³, josta 9,0 milj. m³ oli tuontipuuta. Teollisuuden käyttämästä kotimaisesta raakapuusta yli 80 % tulee yksityismetsistä. Loppu jakaantuu pääosin valtion ja yhtiöiden metsien kesken. Teollisuuden ensiasteisesta puunkäytöstä 57 % toimitetaan kemialliseen ja 43 % mekaaniseen metsäteollisuuteen. Vuonna 1994 suomalaisille metsänomistajille maksetun kantorahan osuus oli 13 % metsäteollisuuden kustannuksista.

Koko metsäsektorin *työvoima* vuonna 1995 oli Suomessa 102 000 henkeä, joista 28 000 kuului metsätalouteen ja 74 000 metsäteollisuuteen. Kemiallisessa metsäteollisuudessa oli 42 000 henkeä ja mekaanisessa 32 000.

Metsätaloudesta on hävinnyt viimeisen 15 vuoden aikana 35 000 ja metsäteollisuudesta 46 000 työpaikkaa, vaikka metsätalouden tuotanto on pysynyt ennallaan ja metsäteollisuuden tuotanto on kasvanut lähes puolitoistakertaiseksi. Metsäteollisuuden työvoiman väheneminen on kohdistunut etenkin mekaaniseen metsäteollisuuteen. Vuonna 1994 työvoimakustannukset ilman puun korjuun ja kuljetusten työvoimaa olivat 16 % metsäteollisuuden kustannuksista.

Vuonna 1994 metsäteollisuus kulutti *energiaa* 8,9 Mtoe, joka oli runsas neljännes Suomen ja 60 % koko teollisuuden primaarienergian kulutuksesta. Energian tarve vaihtelee paljon metsäteollisuuden eri toimialojen välillä. Useimpiin kilpailijamaihin verrattuna teollisuuden sähkön hinta on ollut edullinen. Vuonna 1994 energian osuus oli 7 % Suomen metsäteollisuuden kustannuksista.

Velkarahoitus on ollut tärkeässä asemassa Suomen metsäteollisuuden *pääomainvestoinneissa*. Suomalaisissa metsäteollisuusyrityksissä oman pääoman osuus on perinteisesti ollut paljon alhaisempi kuin keskeisten kilpailijamaiden Ruotsin, Kanadan ja USAn yrityksissä (Arto 1996). Suomen metsäteollisuuden suuryritysten vakavaraisuus on tosin viime vuosina selvästi parantunut hyvän tulorahoituksen ansiosta, mutta pääomarakenne on edelleenkin huonompi kuin kilpailijoilla. Metsäteollisuuden luottokannasta valuuttaluottojen osuus oli 42 % vuonna 1995. Rahoituskulujen osuus metsäteollisuuden kustannuksista oli 5 % vuonna 1994. (viite 3)

2.2 Suomen ja Ruotsin metsäsektoreiden vertailu

Suomen metsäteollisuus on voimakkaasti suuntautunut paino- ja kirjoituspapereihin, joiden osuus on lähes 60 % paperiteollisuuden tuotannosta. Suomen tärkein kilpailijamaa Euroopan markkinoilla on Ruotsi, jonka tuotantorakenne (Taulukko 4) metsäteollisuudessa on painottunut Suomeen verrattuna alhaisemman jalostusasteen tuotteisiin. Paperituotteiden tuotanto on Ruotsissa jakautunut tasaisemmin eri laatuihin kuin Suomessa.

Taulukko 4. Metsäteollisuuden tuotanto Suomessa ja Ruotsissa v. 1995 ja paperiteollisuuden tuotannon eri tuoteryhmien osuudet.

	Suomi milj. m ³ /milj. tn	Osuus %	Ruotsi milj. m ³ /milj. tn	Osuus %
Sahatavara	9,4		14,6	
Puulevyt	1,4		1,2	
Puumassa	9,8		10,2	
Sanomalehtipaperi	1,4	13	2,3	25
Paino- ja kirjoituspaperi	6,3	58	2,1	23
Kartonki	2,3	21	1,9	21
Voimapaperi	0,5	4	1,1	12
Muu paperi	0,4	4	1,8	19
Paperi ja kartonki yhteensä	10,9	100	9,2	100

Lähde: Suomen ja Ruotsin Metsätaloustilastolliset vuosikirjat

Ruotsin metsäteollisuus on viennin kautta hieman Suomea enemmän integroitunut EU-alueeseen: Ruotsin paperin viennistä 77 % ja sahatavaran viennistä 80 % meni vuonna 1994 EU-maihin, kun Suomen viennistä vastaavat osuudet olivat 63 % ja 79 %.

Ruotsin metsien omistus rakenne poikkeaa huomattavasti Suomen rakenteesta: yksityiset omistavat 50 %, metsäteollisuusyritykset 40 % ja yhteisöt 10 % metsämaasta. Suomessa yritysten omistusosuus on 9 %. Ruotsin metsäteollisuus on siis Suomen teollisuutta raaka-aineomavaraistempi.

Puutavara-, massa-, paperi- ja paperituoteollisuus työllistivät Ruotsissa vuonna 1994 yhteensä 77 000 henkeä eli suunnilleen saman verran kuin Suomessa. Työvoimakustannusten osuus Ruotsin metsäteollisuudessa on suurin piirtein sama kuin meillä, eli se oli 16 % tuotannon arvosta vuonna 1994.

Suomen metsäteollisuudella on edelleen selvästi epäedullisempi pääomarakenne ruotsalaisiin kilpailijoihin verrattuna. Liikevaihtoon suhteutettuna Ruotsin metsäteollisuuden nettovelka on ollut myös pienempi kuin Kanadan ja USAn metsäteollisuuden. Vuonna 1994 osuus oli 30 % liikevaihdosta eli alle puolet siitä, mitä se oli Suomessa.

2.3 Maailman metsäteollisuustuotteiden kysynnän kehitys vuoteen 2010

Ennusteiden mukaan maailman väestö kasvaa yli yhdellä miljardilla vuodesta 1997 vuoteen 2010. Kasvu on suurempi kuin Pohjois-Amerikan ja Euroopan yhteenlaskettu väkiluku tällä hetkellä. Pelkästään Aasiaan tulee joka vuosi 45 miljoonaa uutta metsäteollisuustuotteiden kuluttajaa. Maailman talouden on arvioitu kasvavan 2-3 %:n vuosivauhtia vuoteen 2010. Nämä kaksi kasvutekijää, väestö ja talous, vaikuttavat keskeisesti siihen, että metsäteollisuustuotteiden kysynnän kasvu jatkuu edelleen.

Maailman metsäteollisuustuotteiden ja raakapuumarkkinoiden kehitystä vuoteen 2010 on arvioitu tuoreessa FAOn raportissa (FAO 1997). Taulukoissa 5-7 on esitetty sen pohjalta tehty yhteenveto.

Taulukko 5. Paperin ja kartongin kulutus ja tuotanto vuoteen 2010 (miljoonaa tonnia).

	Tuotanto 1994	Tuotanto 2010	Kasvu %/vuosi	Kulutus 1994	Kulutus 2010	Kasvu %/vuosi
Maailma	270	399	2,5	266	396	2,5
Eurooppa	76,2	103,5	1,9	70	93	1,8
Pohjois- ja Keski- Amerikka	102,1	132,4	1,6	96	25	1,7
Aasia	73	133	3,8	81	148	3,9
Suomi	10,9	13,2	1,2	1,6	2,2	2

Taulukko 6. Paino- ja kirjoituspaperien kulutus ja tuotanto vuoteen 2010 (miljoonaa tonnia).

	Tuotanto 1994	Tuotanto 2010	Kasvu %/vuosi	Kulutus 1994	Kulutus 2010	Kasvu %/vuosi
Maailma	82	135	3,2	80,1	133	3,2
Eurooppa	28,2	40,4	2,3	23,5	34,4	2,4
Pohjois- ja Keski-Amerikka	27,8	38,9	2,1	28	39	2,1
Aasia	22	46,5	4,8	23,5	50	4,9
Suomi	6,2	7,2	1,4	0,6	1,0	3,2

Taulukko 7. Sahatavaran kulutus ja tuotanto vuoteen 2010 (miljoonaa m³).

	Tuotanto 1994	Tuotanto 2010	Kasvu %/vuosi	Kulutus 1994	Kulutus 2010	Kasvu %/vuosi
Maailma	413	477	0,9	410	474	0,9
Eurooppa	82,2	90,6	0,6	87	104	1,1
Pohjois- ja Keski-Amerikka	160,4	195	1,2	149	167	0,7
Aasia	99	99,5	0,03	112	119	1,1
Suomi	9,8	10,3	3,1	2,8	3,5	1,4

Lähde: FAO Provisional Outlook for Global Forest Products Consumption, Production and Trade to 2010, FAO, Rome, 1997.

Massa- ja paperiteollisuudessa kasvun ennakoidaan olevan tuotteesta riippuen keskimäärin 1,5-4,0 % vuodessa. Suomen metsäteollisuudelle on merkittävää, että paino- ja kirjoituspapereiden kysynnän ennakoidaan kasvavan

selvästi enemmän kuin muiden paperituotteiden keskimäärin. Kysynnän kasvu on maantieteellisesti hyvin epäyhtenäinen. Aasian merkitys sekä kuluttajana että tuottajana kasvaa voimakkaasti. Paperin ja kartongin kulutus lisääntyy Aasiassa vuosittain 3,9 %, kun vastaava luku koko maailmassa on 2,5 % ja Euroopassa 1,8 %.

Sahatavaran kysynnän ennustetaan kasvavan hitaasti: vuosittainen kasvu on koko maailmassa alle 1 % ja Euroopassa hieman yli 1 %. Muussa mekaanisessa metsäteollisuudessa kasvu on keskimäärin hieman voimakkaampaa, mutta selvästi heikompaa kuin massa- ja paperiteollisuudessa. Sahatavaran ja puulevyjen kysyntää saattaa entisestäänkin heikentää hinnaltaan edullisten korvaavien tuotteiden voimakkaasti kasvava tarjonta. Toisaalta ympäristötekijöiden merkitys teollisuusmaissa on tullut yhä tärkeämmäksi, ja puutavaralla on puolellaan ekokilpailuetu moniin muihin rakennusmateriaaleihin verrattuna.

Tekijä, jolla voi olla merkittävä vaikutus Suomen metsäteollisuuden kilpailutilanteeseen, on entisen Neuvostoliiton alueen metsäteollisuustuotteiden ja raakapuun kysyntä, jonka kasvuvauhti vuoteen 2010 on suurempi kuin missään muualla maailmassa. Näyttää epätodennäköiseltä, että Venäjältä tulisi merkittävä metsäteollisuustuotteiden viejä seuraavien 10-15 vuoden aikana. Sen sijaan on mahdollista, että siitä ja muista IVY-maista muodostuu nykyistä tärkeämpi vientikohde suomalaiselle metsäteollisuudelle.

2.4 Suomen metsäsektorin kehitysnäkymät vuoteen 2010

Taulukossa 8 esitetään arvioita tulevista hakkuumahdollisuuksista, jotka muodostavat perustan kotimaisen *raakapuun* tarjonnalle. Taulukon lukujen perusteella metsien fyysiset hakkuumahdollisuudet riittävät kattamaan nykyisen metsäteollisuuden ja tiedossa olevien laajennusten kotimaisen raakapuun tarpeen. Yksityismetsien puuntarjontaa selvästi heikentäviä tekijöitä ei viimeaikaisissa empiirisissä tutkimuksissa ole löydetty (Ovaskainen ja Kuuluvainen 1994), vaikka esim. uusien metsänhoitosuositusten on arveltu vähentävän hakkuumääriä.

Taulukko 8. Arviot hakkuukertymästä ja hakkuukertymätarpeesta

	1995/1998	2005	2010-
Kotimaisen raakapuun tarjonta	milj/m ³ /vuosi		
kestävänä hakkuukertymänä			
- Alueellisesti kestävä	70	75	78
- Tilakohtaisesti kestävä	63	68	70

Lähde: Järveläinen ym. 1996, s. 34.

Raakapuun tulevan hintakehityksen ennustamista vaikeuttaa se, että kokonaishakkuukertymä on Suomessa pysynyt samalla tasolla aina 1950-luvun lopulta lähtien. On kuitenkin perusteltua odottaa, että esim. tuotantokapasiteetin voimakkaan kasvun aiheuttama puun kysynnän vahvistuminen saisi väistämättä aikaan painetta kantohintojen nousuun, koska muu kuin teollinen puunkäyttö ei enää voi merkittävästi vähentyä. Kotimaisen puun hintakehitykseen vaikuttaa tietysti myös se, miten raakapuun tuonti ja tuontihinnat vastaisuudessa kehittyvät.

Metsäteollisuus ostaa puun raakapuumarkkinoilta, joiden instituutiot ovat muuttuneet merkittävästi kilpailulainsäädännön ja EUn myötä. Vuoden 1997 alusta hintaneuvottelut tulivat yksittäisten yritysten ja metsänomistajien edustajien välisiksi. Tämän järjestelmän voi odottaa tekevän puumarkkinoiden hintakehityksen joustavammaksi. Hinnat voivat eriytyä tähänastista enemmän puutavaralajeittain, laaduittain ja alueittain. Kilpailun vapautuminen saattaa myös johtaa siihen, että hinnat voivat vaihdella tähänastista enemmän suhdannetilanteen mukaan.

Metsäsektorin *työvoima* on vähentynyt jatkuvasti ja vähentynee edelleen, koska tuotantoteknologian voi jatkossakin olettaa kehittyvän työtä korvaavaksi (Gullichsen ym. 1994 ja TEKES 1996). Työvoiman saatavuus tuskin muodostuu metsäteollisuuden tuotannon ja kotimaisten investointien rajoitteeksi. Työllisyyden merkittävä lisäys nykytasosta voi perustua vain puutavarateollisuuden jatkojalostuksessa mahdollisesti tehtäviin tuotantokapasiteetin laajennuksiin.

Metsäteollisuuden automatisointi lisää *energian* ja erityisesti sähkön merkitystä tuotannontekijänä. Sähkön hinta vaikuttaa tuotantorakenteeseen ja sitä kautta kulutukseen. Energiaintensiivisiin mekaanisiin massoihin perustuvat

paperilaadut ovat tuoteominaisuuksiensa ja kysynnän kasvun puolesta toistaiseksi olleet hyviä tuotteita Suomen metsäteollisuudelle. Mikäli kuitenkin esimerkiksi energiasta tulee pitkällä aikavälillä yhä niukempi tuotantopanos, kuluttajat saattavat siirtyä suosimaan energiaa säästäviä (omavaraisia) tuotteita.

Erityisesti massa- ja paperiteollisuudessa *pääoman* saanti kilpailukyiseen hintaan on yhä tärkeämpi edellytys uusille investoinneille, koska pääomaintensiivisyys kasvaa tulevaisuudessa. Myös pienyritysvaltaiselle mekaanisen metsäteollisuuden jatkojalostukselle pääoma voi muodostua kynnyskysymykseksi, sillä tulevaisuudessa pääoman hinta määräytyy yhä enemmän yrityskohtaisen riskin pohjalta.

Suomen metsäteollisuuden omistusrakenteessa on tapahtunut huomattavia muutoksia 1980-luvun puolivälin jälkeen. Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto on keskittynyt pääasiassa kolmeen suuryritykseen, joiden hallussa on myös puolet sahateollisuuden tuotannosta. Nämä kolme yritystä kuuluvat jo nyt maailman johtaviin paperintuottajiin, mutta yritysfuusioiden aika tuskin on ohi. Suomalaisen yritysten arvioidaan hakevan vastaisuudessa fuusiomahdollisuuksia muualta kuin Suomesta.

Suomalaisomisteisen metsäteollisuuden tuotantokapasiteettia on lisääntyvästi suunnattu ulkomaille, jossa kapasiteetista on nyt noin kolmannes. Tähän asti ulkomaiset investoinnit ja yritysostot ovat kohdistuneet lähinnä EU-alueelle. Kysyntä- ja tuotantokustannustekijöiden perusteella on oletettavaa, että Suomen massa- ja paperiteollisuus pyrkii lisäämään investointejaan erityisesti Aasian kasvaville markkinoille. Tavoitteena on vähentää voimakasta riippuvuutta Euroopan markkinoista, joille kuitenkin pääosa Suomen viennistä menee vielä vuonna 2010.

Jos Suomen metsäteollisuuden tuotanto kasvaa samaa vauhtia kuin maailmanmarkkinoiden kysyntä, massa- ja paperiteollisuuden tuotanto kasvaisi noin 3 ja sahatavaran noin 1 prosenttia vuodessa vuoteen 2010. Vuosina 1980-95 Suomen massa- ja paperiteollisuuden tuotanto kasvoi 3,2 % vuodessa ja puutavarateollisuuden supistui 0,6 % vuodessa.

Suomen mekaanisen metsäteollisuuden laajentuminen ei juurikaan voi perustua maailmanmarkkinoiden kasvuun, koska kasvu on hidasta. Jalostusasteen nosto, yritysten välinen yhteistyö ja uusien tuotteiden kehittäminen ovat lähes ainoat keinot lisätä tuotantoa merkittävästi. Pohjoisten havupuulajien erityisominaisuuksien hyväksikäytöllä on tässä keskeinen rooli. Pienten toimipaikkojen tulevaisuus riippuu niiden kyvystä omaksua korkean tuottavuuden teknologia ja löytää paikkansa verkostoyhteistyössä.

Alaviitteet:

(viite 1) Oletus on , että suurin osa nykyisistä EU-maista liittyy EMUn ensimmäisessä vaiheessa mukaanlukien Suomen metsäteollisuuden tärkeimmät vientimaat. ([takaisin tekstiin](#))

(viite 2) Massa- ja paperiteollisuus (eli ns. kemiallinen metsäteollisuus) sisältää puumassan, paperin ja kartongin sekä paperi- ja kartonkijalosteiden tuotannon. Puutavarateollisuus (eli ns. mekaaninen metsäteollisuus) sisältää sahatavaran, puulevyt, puutalot, huonekalut ja muut puuteokset. ([takaisin tekstiin](#))

(viite 3) Metsäteollisuuden kustannusten jakauma vuonna 1994 on esitetty kuvassa 1. ([takaisin tekstiin](#))

[Alkuun](#) | [Raportin kansilehti](#) | [Sisällysluettelo](#) | [Seuraava luku](#)

Hetemäki, Lauri - Hänninen, Riitta - Kuuluvainen, Jari - Ollonqvist, Pekka - Ruuska, Pertti - Seppälä, Risto - Toppinen, Anne - Uusivuori, Jussi 1997. EMU ja Suomen metsäsektori. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1997/17.

ISBN 951-53-1313-9

EMU JA SUOMEN METSÄSEKTORI

[Raportin kansilehti](#) | [Sisällysluettelo](#) | [Edellinen luku](#) | [Seuraava luku](#)

3. EMU-ratkaisun vaikutukset Suomen metsäsektoriin

Tässä luvussa tarkastellaan EMUun liittymisen ja sen ulkopuolelle jäämisen vaikutuksia Suomen metsäteollisuuden tärkeimpien toimintaedellytysten kannalta. Metsätalous on mukana vain raakapuumarkkinoiden ja puun hinnan osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään mekaaniseen metsäteollisuuteen ja sen jalostetuotantoon, koska ala on hyvin työvaltainen ja siellä sekä mahdollisuudet että uhat ovat selvemmin näkyvissä kuin muussa metsäteollisuudessa. Lisäksi analysoidaan niitä vaikutuksia, joita syntyy, jos Ruotsi jää EMUn ulkopuolelle Suomen ollessa rahaliiton jäsen.

3.1 Metsäteollisuuden vienti

Näyttäisi siltä, ettei EMU-jäsenyydellä olisi olennaista merkitystä Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin aluerakenteen kehitykseen. Erityisesti paperiteollisuuden vienti suuntautuu EU-alueen ohella lisääntyvästi myös EUn ulkopuolisiin maihin rahaliiton jäsenyydestä riippumatta. Kulutuksen kasvu on selvästi nopeampaa EU-alueen ulkopuolella.

EMU-jäsenyys merkitsisi suurinta viennin kasvupotentiaalia mekaanisen metsäteollisuuden jatkojalostuksen yrityksille. Yhteisen valuutan oloissa ne voisivat nykyistä helpommin mm. valuutanvaihtokustannusten katoamisen ansiosta ja verkostoitumisen kautta lisätä vientiään Suomen rajojen ulkopuolelle laajentuneille kotimarkkinoille.

Suomen viennin kannalta merkittävä epävarmuutta aiheuttava tekijä on, että Suomen liittyessä EMUun tärkeät kilpailijamaat Kanada, USA, Venäjä ja mahdollisesti Ruotsi sekä asiakasmaista USA ja todennäköisesti Iso-Britannia jäävät EMUn ulkopuolelle. Kruunun laaja käyttö sahatavaran hinnoitteluvälittävänä voi merkitä Ruotsille ainakin lyhyellä aikavälillä selvää etua. Tosin Ruotsi ei käytännössä enää pystyne kovin suurella määrällä käyttämään kurssimuutoksia hyväkseen. On näet luultavaa, että Ruotsissakin aktiivisen valuuttakurssipolitiikan mahdollisuudet keinona kilpailukykyä parantamiseksi kaventuvat. Vaikka euro korvaisi dollaria Euroopassa tapahtuvassa kaupassa, Euroopan ulkopuolella tapahtuvassa kaupassa nykyiset valuutat olisivat ainakin alkuvaiheessa käytössä antaen EMUn ulkopuolella oleville maille (esim. Kanada) suuremman mahdollisuuden hyötyä valuuttakurssimuutoksista. Hintojen suhdannevaihteluun EMUlla ei näyttäisi olevan vaikutusta. Metsäteollisuustuotteiden vientihintojen vaihtelut ovat EUn valuutoissa mitaten olleet voimakkaampia kuin markoissa, joten euroihin siirryttäessä suhdannevaihtelu ei luultavasti vaimene.

3.2 Metsäteollisuuden kannattavuus ja kilpailukyky

Kun markka on vapaasti määräytyvä valuutta tai kun se on leveällä vaihteluvälillä sidottu ERM-järjestelmään, sen ulkoiseen arvoon vaikuttavat metsäteollisuuden markkinatilanne ja Suomessa olevan metsäteollisuuden kannattavuusnäkökulmat. Esimerkiksi kun suomalaisviejille tärkeiden metsäteollisuustuotteiden maailmanmarkkinahinnat laskevat, on markalla nähty olevan ainakin jonkin verran taipumusta heikentyä muihin valuuttoihin nähden. Tällainen metsäteollisuuden kannattavuusvaihteluita tasoittava valuuttakurssivaikutus häviää EMU-jäsenyyden myötä.

EMU:n tältä osin haitallisten vaikutusten arvioimista vaikeuttaa kuitenkin se, että käytettävissä ei ole tarkkaa tietoa siitä, missä määrin markan arvo itse asiassa on seurannut metsäsuhdanteita. Empiiriset tutkimukset viittaavat siihen, että markan arvon muutokset ovat siirtyneet pitkälti suomalaisen metsäteollisuuden vientihintoihin. Markan devalvoitumishyötyjä on siis käytetty hyväksi markkinaosuuskilpailussa. Tällöin EMU-jäsenyys heikentäisi suomalaisen metsäteollisuuden asemaa markkinaosuuskilpailussa, muttei vaikuttaisi kovin paljon kannattavuusvaihteluita lisäävästi. Näin olisi asia varsinkin mekaanisessa metsäteollisuudessa, mutta jossain määrin

myös paperiteollisuudessa. Toisaalta, markan arvon revalvoituessa vientihinnat ovat nousseet ja markkinaosuus laskenut, mistä on luonnollisesti ollut haittaa viennille. Esimerkiksi 1980-luvulla tapahtuneeseen sahateollisuuden viennin ja tuotantokapasiteetin vähenemiseen on voinut olla osasyynä lähes koko 1980-luvun ajan revalvoitunut markka, joka heikensi kilpailukykyä.

Yhteisen valuutan käyttö vähentää lähinnä valuutanvaihtoon liittyviä kustannuksia kuten välityspalkkioita ja kurssiriskeiltä suojautumisen kuluja. Valuutanvaihdon kustannuksia syntyy sekä tuotteiden kaupankäynnissä että valuuttaluottojen välityksessä. Näiden kustannusten osuus koko kansantalouden rahavirrasta on vähäinen, mutta niiden vaikutus yritysten kannattavuuteen on jo paljon merkittävämpi. Potentiaaliset rahanvaihtoon liittyvät hyödyt ovat mekaanisessa metsäteollisuudessa suuremmat kuin kemiallisessa metsäteollisuudessa koska sen viennistä suuntautuu todennäköiselle EMU-alueelle suurempi osa kuin massa- ja paperiteollisuuden viennistä.

Yleisesti arvioidaan, että yhteinen valuutta helpottaa metsäteollisuuden sekä velkarahoituksen että omarahoituksen hankkimista. Tällä voi olla merkitystä etenkin pienelle mekaaniselle metsäteollisuudelle, jonka rahoituslähteet ovat olleet suurmetsäteollisuutta vähäisemmät. Rahoituskustannuksia alentavasti vaikuttanee EMUssa myös kurssiriskeihin liittyvien riskipremioiden poistuminen.

3.3 Raakapuumarkkinat ja puun hinta

Devalvaatiosykli näkyi puukaupassa hyvin 1950-, 1960- ja vielä 1970-luvullakin. Metsäteollisuuden kilpailukyvyyn muutokset välittyivät viiveellä kantohintoihin. Puumarkkinoilla näkyvät erityisen selvästi vuosien 1957 ja 1967 devalvaatiot. 1980-luvulta alkaen devalvaatioilla aikaansaatuun kurssimuutosten vaikutus puumarkkinoihin ei ole ollut yhtä ilmeinen kuin aiemmin.

Keskitetty hintasopimusjärjestelmä, johon liittyi määräohjaus, vaikutti osaltaan siihen, että 1980-luvulla raakapuun hintakehitys oli varsin vakaa aina vuosikymmenen lopulle asti, jolloin kantohinnat nousivat selvästi vientihintoja nopeammin. Vastaavasti niiden lasku oli selvästi markkamääräisten vientihintojen laskua voimakkaampi 1990-luvun alussa. Mahdollisuus markan ulkoisen arvon muutoksiin ja tehdyt muutokset eivät siis poistaneet puumarkkinoiden hintavaihteluita.

Päätelmiä puumarkkinoiden sopeutumiskyvystä esim. pysyvästi voimistuvaan vientihintojen vaihteluun ei vuosikymmenen alun kehityksen perusteella juuri voi tehdä. Sekä devalvaatioiden aika että lyhyt ohjatusti kelluvan valuuttajärjestelmän aika tuntuvat kuitenkin viittaavan siihen, että valuuttakurssien joustavuus ei takaa vakaata kehitystä puumarkkinoilla. Pikemminkin mahdollisuus kurssimuutoksiin on saattanut spekulointia kautta lisätä puumarkkinoitten toiminnan epävakaisuutta.

Vaikka keskitetty hintasopimusjärjestelmä tuotti myönteisiä tuloksia siten, että se ilmeisesti lisäsi hintavakautta puumarkkinoilla, se saattoi myös aiheuttaa rakenteellisia vääristymiä puutavaralajien hintasuhteissa. Lopputuotemarkkinoilla ja eri toimialojen tuottavuuksissa tapahtuneet muutokset eivät ilmeisesti välittyneet täysimääräisesti eri puutavaralajien hintoihin. Näin on epäselvää oliko järjestelmä pitkällä aikavälillä tehokas ja se saattoi osaltaan johtaa vuosikymmenen taitteen voimakkaisiin puun hinnan ja määrän vaihteluihin.

Kantohintojen vientihintoja voimakkaampi vaihtelu voi perustua ainakin jossain määrin siihen, että raaka-aineen saatavuus on metsäteollisuudelle ensiarvoisen tärkeä tekijä. Sen turvaamiseksi teollisuus on korkeasuhdanteissa ollut valmis suuriinkin hintojen korotuksiin, jotka sitten laskusuhdanteissa on jouduttu kompensoimaan hinnan alennuksilla puun tarpeen vähennyttä.

Kantohintojen voimakasta vaihtelua selittää osittain myös puun ostohinnan suhteellisen pieni osuus metsäteollisuuden kokonaiskustannuksista. Toimialoittainen vaihtelu on kuitenkin suurta. Esim. pienen ja keskisuuren sahateollisuuden liikevaihdosta puuraaka-aineen tehdashinta on yli 60 %, josta kantorahan osuus on kaksi kolmannesta (Martikainen 1997). Näin ollen itsenäisen pienen ja keskisuuren sahateollisuuden kannattavuuteen puun hinnalla on olennainen merkitys. Sen sijaan integroituneessa metsäteollisuudessa puuraaka-aineen hinnan vaihteluiden merkitys yritysten kannattavuuteen on suhteellisen pieni.

Suomen pysyessä EMUn ulkopuolella kelluva valuutta tarjoaa lyhyellä aikavälillä suhdannevaihteluita vaimentavan mekanismin ja saattaa vähentää tarvetta puun hinnan sopeuttamiseen tuotteiden kysynnän ja hintojen muuttuessa.

Käytännössä vaikutus saattaa kuitenkin olla varsin pieni. Lukuunottamatta 1980-luvun hintasopimusten kautta kantohintojen vaihtelu on ollut voimakkaampaa kuin markkamääräisten vientihintojen vaihtelu. Ilmiö on tyypillinen raaka-aineille, joiden kysyntä on johdettua kysyntää. Toisin kuin esim. työvoimakustannukset nimelliset ja jopa reaaliset kantohinnat ovat laskusuhdanteissa joustaneet myös alaspäin.

Valuuttahinnat ovat menneisyydessä vaihdelleet markkamääräisiä vientihintoja voimakkaammin. EMUssa tämä hintavaihteluita tasaava mekanismi poistuu. Siirtyminen euroon saattaisi siten merkitä puumarkkinoiden suhdannevaihteluiden syvenemistä. Toisaalta euro poistaisi markan kelluntaan liittyvät spekulatiot, jotka ovat todennäköisesti lisänneet raakapuumarkkinoiden vaihteluita.

Puun hintojen ja ostettujen määrien vaihtelut saattavat kiinteiden kurssien vallitessa olla voimakkaampia kuin onnistuneen kellutuksen puskuroimat suhdannevaihtelut. Vaihteluiden haitat metsänomistajille ovat kuitenkin ehkä aiempaa pienempiä, sillä mahdollisuudet tulojen ja kulutuksen sopeuttamiseen ovat pääomamarkkinoiden vapautumisen myötä aiempaa suuremmat. Teollisuudelle puolestaan puun hinnat ovat nopea ja markkinoiden toimiessa tehokas tapa viestittää kysyntätilanteen muutoksista puuntuottajille. Raaka-aineen hintojen epävakaisuus voi kuitenkin olla ongelmallista erityisesti mekaanisen metsäteollisuuden pk-yrityksille.

Pitkällä aikavälillä suuren yhtenäisen raha-alueen mukanaan tuoma vakaus voi kotimaisen raakapuun kysynnän kehityksen kannalta osoittautua merkityksellisemmäksi tekijäksi kuin kiinteään valuuttakurssiin liittyvät siirtymäkauden sopeutumisongelmat ja mahdolliset markkinoiden suhdannevaihteluihin liittyvät stabilisaatio-ongelmat. Tosin talous- ja rahaliiton mukanaan tuoma vakaus on vain yksi muuttuja metsäteollisuuden investointipäätöksiä tehtäessä, joten sen merkitystä puumarkkinoiden pitkän aikavälin kehitykseen ei ole syytä liioitella.

3.4 Muut tuotantopanokset

Työvoima

Työvoimakustannusten osuus metsäteollisuuden kokonaiskustannuksista on 17 %. Kun tähän lisätään puun korjuuseen ja erilaisiin kuljetuksiin liittyvät työvoimakustannukset, päästään yli 20 %:in. Työvoimakustannus on siten suurempi kuin puukustannus (kannolla laskettuna), joten tarve sitä kautta tuleviin joustoihin on metsäteollisuudessa periaatteessa suurempi kuin puun hinnan kautta tuleva tarve.

EMU-jäsenyyteen on liitetty tarve myös työvoimakustannusten sopeutuksella korvata valuutan ulkoisen arvon muuttumista. ETLAn tekemän tutkimuksen (Kaitila 1996) yrityshaastatteluissa metsäteollisuuden suuryritykset arvioivat EMU-jäsenyyden merkitsevän suurta sopeutumistarvetta sekä palkoissa että välillisissä työvoimakustannuksissa. Sen sijaan pk-yrityksissä sopeutustarve nähtiin selvästi pienemmäksi. Tulos on hieman yllättävä, koska pk-yritykset ovat lähinnä puutavaran ja puutuotteiden valmistajia. Niillä työvoimakustannusten osuus on suurempi ja siksi niillä sopeutumiseen liittyvien jäykkyyksien vaikutusten pitäisi periaatteessa olla suuremmat kuin suuryritysten edustamassa massa- ja paperiteollisuudessa. Tämä ristiriita kuvastaneekin pk-yritysten valmistautumattomuutta rahaliiton oloihin tai sitten sitä, että ne aikovat sopeuttaa työvoimakustannuksiaan työvoiman määrää vaihtelemalla. Mikäli näet työmarkkinoiden tuleva toimivuus koetaan riskinä, merkitsisi tämä mekaaniselle metsäteollisuudelle suurempaa riskiä kuin kemialliselle metsäteollisuudelle, koska sen kustannuksista työ edustaa suurempaa erää kuin massa- ja paperiteollisuudessa.

Energia

Suomen metsäteollisuuden energiankäytön kotimaisuusaste oli 53 % vuonna 1994. Teollisuuden omien prosessien yhteydessä syntyneen energian osuus oli 40 %. Valtaosa Suomeen tuotavista polttoaineista ostetaan EUn ulkopuolelta. Vain sähköä on merkittävästi tuotu Ruotsista. EMU-jäsenyys ei siis merkitse energian hankinnassa nykyiseen verrattuna "kotimarkkinoiden" olennaista laajenemista.

Sähkön hinta ei ole samalla tavalla muuttunut metsäteollisuuden suhdanteiden mukana kuin puun hinta. Sähkön hinta on vaihdellut mm. polttoaineiden maailmanmarkkinahintojen ja energiaverotuksen muutosten mukana. Useimpiin kilpailijamaihin verrattuna sähkö on ollut Suomessa halpaa erityisesti suurteollisuudelle.

EMUn toteutuminen lisää paineita maiden välisten sähkön hintaerojen osittaiseen tasaantumiseen, mikä merkinnee ainakin vähäistä sähkön hinnan nousua Suomessa. Sen seurauksena mekaanisten massojen tuotannon kannattavuus heikkenee jonkin verran suhteessa sellun tuotannon kannattavuuteen. Tämä kehitys on odotettavissa siitä riippumatta, liitymmekö EMUun vai emme.

Pääoma

Suomalaisten metsäyritysten investoinneissa velkarahoituksen osuus on ollut suuri kilpailijoihin verrattuna. Velkaantumisen seurauksena hintojen ja kysynnän vaihteluiden aiheuttamat kannattavuusriskit ovat olleet suuria. Tämä on lisännyt velkarahoituksen kustannuksia.

Metsäteollisuusyritysten vakaan ja riittävän omarahoitusosuuden merkitys kasvaa EMUn synnyttyä Suomen jäsenyysratkaisusta riippumatta. Riittävä omarahoitus parantaa yrityksen kykyä sopeutua suhdanteisiin ja kestää heikon kannattavuuden vuosien yli. Terveen pääomarakenteen omaava yritys voi saada obligaatio- ja muuta luottorahoitusta edullisemmin ehdoin kuin rahoitusasemaltaan heikko yritys. EMU-jäsenyys alentaa vieraan pääoman kustannuksia luotonantajien vähentyneiden riskien takia. Se poistaa kurssiriskit eurolainoista ja lisää mahdollisuuksia kilpailuttaa luotonantajia koko EMU-alueella.

Metsäteollisuuden pk-yritysten vakaa ja riittävä omarahoitusosuus parantaa niiden neuvotteluasemaa verkostoitumisessa. Muut yritykset edellyttävät verkostoon tulevilta riittävää vakavaraisuutta, ettei tätä kautta verkostoon tule ylimääräisiä riskejä. EMU-jäsenyys parantaa verkostoitumisen edellytyksiä, koska kotimaisten panostekijöiden valuuttakurssiriskit pienenevät.

EMU-jäsenyyden ulkopuolella metsäteollisuusyritysten valuuttamääräisen vieraan pääoman kurssiriskit säilyvät. Riskit kuitenkin pienentyvät, mikäli markan dollari- ja eurokurssi vakautuvat. Kurssiriskin merkitystä lisää se, että kotimaiset panokset ovat markkamääräisiä, eikä niiden osalta tulevaa vientitulojen kurssiriskiä voida poistaa velkapääoman jakauman muutoksilla.

Yrityshaastatteluissa (Kaitila 1996) metsäteollisuusyritykset arvioivat EMU-jäsenyydellä olevan lievästi positiivisia vaikutuksia vieraan pääoman hankinta-ehdoihin. Positiiviset vaikutukset arvioitiin metsäteollisuuden pk-yrityksissä pienemmiksi kuin suurissa yrityksissä. Ne taas arvioivat nykyisen alhaisen omavaraisuusasteensa suuremmaksi haitaksi EMUn oloissa kuin kaikkien toimialojen suuryritykset keskimäärin. Toisaalta metsäteollisuusyritykset arvioivat, että EMU-jäsenyydellä olisi lievästi positiivisia vaikutuksia oman pääoman hankinta-ehdoihin.

3.5 Metsäteollisuuden investoinnit

EMU-jäsenyyden vaikutukset Suomen houkuttelevuuteen metsäteollisuuden sijoitusmaana riippuvat paitsi EMUn suoranaista kannattavuus- ja kilpailukykyvaikutuksista myös siitä, minkälaiseksi riskiksi tuotannolle jäsenyys tai ei-jäsenyys rahaliitossa mielletään. Näin ajatellen EMUn investointivaikutukset voidaan nähdä sijoitusteorialle tyypillisessä investointien odotettavissa olevien tuottojen ja niihin liittyvien riskien kehikossa. Esimerkiksi jos metsäteollisuusyritys katsoo pääoman tuotto-odotusten muodostuvan EMU-Suomessa korkeammiksi, mutta myös korkeammin riskein kuin EMUn ulkopuolella, ei EMU-jäsenyydellä tämän yrityksen päätöskriteerein arvioiden ole välttämättä vaikutusta Suomeen investoimisen kannalta.

EMU-jäsenyyteen tai rahaliiton ulkopuolelle jättäytymiseen liittyviä, yritysten investointipäätöksiin liittyviä riskejä on vielä vaikeampi arvioida kuin suoranaista kannattavuus- tai kilpailukykyvaikutuksia, koska ne yleensä perustuvat yritysjohdon subjektiivisiin käsityksiin pitkän aikavälin kehitystekijöistä. Lisäksi yritysten suhtautuminen sijoitusriskeihin vaihtelee suuresti muun muassa sen perusteella, harjoittavatko ne esimerkiksi kasvuhakuista vai kannattavuushakuista pitkän aikavälin strategiaa.

Valuuttakurssiriskien kannalta voidaan ajatella, että metsäteollisuusyrityksetkin haluavat hajauttaa sijoittumistaan ja läsnäoloaan eri valuuttavyöhykkeiden kesken. Tuotannon hajauttaminen vientimaihin ja kotimaahan on taloudellisesti perusteltua valuuttakurssin kelluessa silloin, kun kotimaan valuuttakurssi vaihtelee vientimaan kurssia voimakkaammin. Paperituotteissa samoin kuin sahauksen jatkojalosteissa EMU-jäsenyys parantaa edellytyksiä Suomeen investoimiselle, koska valuuttakurssivaihteluilta suojaavaa siirtohinnoittelua ei tarvita. Jäätessä EMUn

ulkopuolelle paperikone- ja sahauksen jatkojalostuksen investoinnit suuntautuvat enemmän EMU-alueen sisälle, jotta suhdanteiden tasaus siirtohinnoittelulla tulee mahdolliseksi. Sellun tuotannon ja bulkkisahauksen investointeihin EMU-jäsenyydellä ei ole tässä suhteessa merkitystä.

EMUlla katsotaan yleensä olevan taloutta stabiloiva vaikutus. Tämän perusteella voi olettaa, että eri valuuttavyöhykkeiden keskinäisessä vertailussa EMU vaikuttaa oman alueensa riskejä pienentävästi, jolloin valuuttaunioni vaikuttaisi kokonaisuutena alueelle suuntautuvia investointeja lisäävästi.

EMU-jäsenenä Suomi investointikohteena kilpailisi EMU-alueen sijoituksista. Tällöin Suomi valuuttakurssiriskeiltä suojautumisen kannalta saattaa olla heikommassa asemassa kuin ne Keski-Euroopan maat, joissa metsäteollisuuden panoksista suurempi osa hinnoitellaan EMU-alueen ulkopuolisilla valuutoilla, lähinnä Yhdysvaltain dollaripohjaisesti. Keski-Euroopan paperiteollisuus tuo paljon sellua Euroopan ulkopuolelta, ja lisäksi Keski-Eurooppaan tuodaan lehtitukkipuuta ja lehtipuusahatavaraa. Suomen heikompi asema perustuisi siihen, että kun osa markkinoitavista lopputuotteista jatkossakin hinnoitellaan esimerkiksi Yhdysvaltain dollareilla, heijastuvat dollarin arvon muutokset suhteessa EMU-valuuttaan voimakkaammin Suomessa sijaitsevien yritysten kannattavuuteen, kun tasapainottavien dollaripohjaisten panosten osuus on pieni.

Panostekijöiden hinnoittelun suhteen massa- ja paperiteollisuus on ilmeisesti turvatummassa asemassa kuin saha- ja muu mekaaninen metsäteollisuus. Näin on varsinkin kun tarkastellaan pääomaa yhtenä panostekijänä: suuryritysten velasta paljon suurempi osa on perinteisesti ollut dollarivelkaa kuin mekaanisen metsäteollisuuden pk-yritysten.

Mikäli yritysten päätöksenteossa arvioidaan, että liittyessään EMUun Suomi tulee kohtaamaan merkittäviä palkkojen ja muiden panostekijöiden joustoihin liittyviä sopeutusongelmia, on tämä nähtävä EMUn negatiivisena vaikutuksena nimenomaan Suomeen sijoittumisen kannalta. Yhteisvaluutta ja panoskustannusten joustamattomuus lisäävät Suomeen kohdistuvien investointien riskialttiutta. On mahdollista, että tällainen negatiivinen vaikutus on luonteeltaan ennakoivaa ja alkaa jo ennen varsinaisia EMU-päätöksiä. Ennen strategisia sijoittumispäätöksiään yritykset haluavat nähdä, toteutuuko EMU, minkälajuisena se toteutuu, ja miten työ- ja puumarkkinat sopeutuvat uusiin olosuhteisiin Suomessa.

3.6 Mekaaninen metsäteollisuus ja sen jatkojalostus

EMU-jäsenyyttä merkitsee mekaaniselle metsäteollisuudelle ja erityisesti sen jatkojalostukselle merkittävää kehityspotentiaalia avaamalla laajat sisämarkkinat. Toisaalta EMU-jäsenyydestä riippumatta kilpailu kiristyy Suomessa, vaikka lähinnä mekaanisen metsäteollisuuden jalosteista koostuva 1,3 mrd markan (1995) arvoinen metsäteollisuustuonti on toistaiseksi vähäinen Suomen tuotantoon ja vientiin suhteutettuna. Eräissä tuotteissa ristikkäiskauppa on kuitenkin merkittävää (Taulukot 9-10).

Taulukko 9. Mekaanisen metsäteollisuuden ja sen jatkojalostuksen tuotteiden ristikkäiskauppa

	milj mk			
	1990		1995	
Mek. metsäteoll.tuott.	vienti	tuonti	vienti	tuonti
sahatavara	4441	135	7 614	279
vaneri ja viilu	2 005	78	2 523	74
lastu- ja kuitulevy	278	81	375	96
puuteokset	463	496	1 108	199
huonekalut	658	868	930	685
puutalot	108	134	488	8
mek. yht.	6 724	294	10 512	449
jatkojal. yht.	1 229	1 498	2 526	892
yhteensä	7 953	1 792	13 038	1 341

Lähteet: Metsätalastollinen vuosikirja ja KTM:n toimialaraportit

Taulukko 10. Mekaanisen metsäteollisuuden ja sen jatkojalostuksen tuotteiden ristikkäiskauppa

Puuraaka-aineen ja pyöreän puun ristikkäiskauppa

	milj mk			
	1990		1995	
Raakapuu	vienti	tuonti	vienti	tuonti
tukkipuu	45	47	126 *	126 *
kuitupuu	14	205	25 *	1 012 *
hake	45	42	30	66
jätepuu	1	6	1	25
kyllästetty puu	36	0,5	109	44
yhteensä	141	301	291	1 273

*arvio

Lähteet: Metsätalastollinen vuosikirja ja KTM:n toimialaraportit

EMUn jäsenyydessä euron käyttö laskutusvaluuttana vähentää myös mekaanisen metsäteollisuuden liiketoiminnan riskejä parantaen yritysten luotonsaantimahdollisuuksia ja luottojen ehtoja. EMU-jäsenyys lisää mekaanisen metsäteollisuuden pk-yritysten paineita aktiivisesti etsiä mahdollisuuksia verkostoitumiseen.

Puutuotteiden valmistuksen vienti 1,1 mrd markkaa oli 28 % tuotannosta vuonna 1995. Alalla on paljon pieniä toimipaikkoja ja se työllistää 7 900 henkeä. Tuotannolle on tyypillistä käsityö ja standardoimattomat yksittäistuotteet. Tällaisen tuotantorakenteen ylläpitämiselle ei näyttäisi olevan edellytyksiä yhteisen valuutan oloissa, mutta tilanne on lähes yhtä huono, jos Suomi jää EMUn ulkopuolelle. EMU-jäsenyys parantaa yritysten edellytyksiä päästä mukaan kaupallisiin ja tuotannollisiin yritysverkostoihin, joiden käyttöä voidaan pitää lähes koko alan olemassaolon edellytyksinä erityisesti EMU-jäsenyyden oloissa.

Taloteollisuuden vienti 0,5 milj mk oli 37 % tuotannosta ja ala työllisti 2,600 henkeä vuonna 1995. Ongelmana on, että tuotteet soveltuvat huonosti eri maiden rakennusnormeihin ja rakentamiskulttuureihin aiemman kotimarkkinapainotteisuuden takia. Toimialan vientikauppaan harjaantuneilla yrityksillä näyttäisi olevan kasvun edellytyksiä EMU-jäsenyydestä riippumatta, jos rahoitukseen, vakavaraisuuteen ja toimitusten logistiikkaan liittyvät puutteet kyetään korjaamaan. *Huonekaluteollisuuden* pääasiassa EU-maihin suuntautunut vienti 0,9 mrd oli 25 % tuotannosta vuonna 1995. Ala työllistää 9,300 henkeä. Mahdollinen EMU-jäsenyys edellyttää verkostoitumista myös muiden EMU-maiden yritysten kanssa. Tähän saakka alan yritysten verkostoituminen on tapahtunut vain suomalaisyritysten kesken.

3.7 Ruotsi EMUn ulkopuolella

Suomen metsäteollisuuden merkittävin kilpailija EUn metsäteollisuustuotteiden markkinoilla on Ruotsin metsäteollisuus. Ruotsin jääminen EMUn ulkopuolelle merkitsee teoriassa sitä, että Ruotsi voi aktiivisella valuuttakurssipolitiikalla vaikuttaa metsäteollisuutensa hintakilpailukykyyn. Jos Suomi on rahaliiton jäsen, tällä saattaisi olla merkitystä erityisesti Suomen mekaaniselle metsäteollisuudelle, jossa työn ja raaka-aineen kustannusosuudet ovat merkittävät. Ruotsin teollisuus on Suomen teollisuutta omavaraisempi raaka-aineen suhteen. Tämä tuo joustavuutta Ruotsin metsäteollisuudelle sekä rahaliitossa että sen ulkopuolella. Samaan suuntaan vaikuttaa myös vieraan pääoman osuus, joka Ruotsin metsäteollisuudessa on Suomen metsäteollisuutta alhaisempi. Kuljetuskustannukset ovat Suomen metsäteollisuudelle suhteellinen haitta Ruotsiin verrattuna riippumatta siitä, liittyykö Ruotsi EMUun vai ei.

Ruotsin kruunun osuus sahatavaran viennin laskutuksesta Euroopan Unionin alueelle on yli puolet. Mikäli Ruotsi pysyy EMUn ulkopuolella, saattaa kruunu säilyttää edelleen asemansa sahatavaran hinnoitteluvälittäjänä. Tämä voi aiheuttaa Suomen metsäteollisuudelle lyhyen aikavälin sopeutumisongelmia ja syventää alan suhdannevaihteluita. Rahaliiton syntyminen ilmeisesti kuitenkin heikentää kruunun asemaa hinnoittelu- ja laskutusvälittäjänä.

Suomen metsäteollisuuden pitkän aikavälin kehitykseen tai investointipäätöksiin Ruotsin jääminen rahaliiton ulkopuolelle tuskin vaikuttaa merkittävästi. Pikemminkin rahaliiton jäsenyys saattaa olla suhteellinen etu Suomen metsäteollisuudelle alhaisempien pääomakustannusten ja rahaliiton mukanaan tuoman talouspoliittisen uskottavuuden, protektionismin vähenemisen ja valuuttariskeiltä suojautumisen kustannusten laskun vuoksi.

Aktiivisen valuuttakurssipolitiikan harjoittaminen rahaliiton ulkopuolella on Ruotsille yhtä ongelmallista kuin Suomellekin. Onkin vaikea nähdä, että Ruotsi pystyisi merkittävästi vaikuttamaan metsäteollisuuden suhteelliseen kilpailukykyyn rahaliiton ulkopuolellakaan lukuunottamatta ehkä poikkeuksellisen vaikeita ja kaikkia vientisektoreita samanaikaisesti koskettavia suhdannetaantumia. Metsäteollisuustuotteiden osuus Ruotsin kokonaisviennistä on alle 20 prosenttia. Itsenäinen keskuspankki ei luultavasti Ruotsissakaan ole valmis tukemaan yhtä vaikeuksissa olevaa vientisektoria, koska tällä voisi olla merkittäviä vaikutuksia kansantalouden kokonaiskehityksen vakauteen ja alhaisen inflaatiotavoitteen uskottavuuteen. EMU-alueella nopeampi inflaatio puolestaan merkitsee väistämättä painetta korkotason nousuun.

3.8 EMUn poliittinen merkitys

Tässä raportissa EMUn poliittiset vaikutukset on rajattu tarkastelun ulkopuolelle, eikä niistä siten esitetä varsinaista analyysia. Koska kuitenkin poliittisten tekijöiden vaikutus voi pitkällä aikavälillä olla EMUn suoranaisia taloudellisia vaikutuksia suurempi, on niistä paikallaan esittää muutama huomio.

Suomen EMU-ratkaisulla on omalta, joskin vähäiseltä osaltaan vaikutusta koko EMU-prosessiin. EMU-prosessi on puolestaan hyvin tärkeä EUn yhdentymisen kannalta. Siten sillä syntyykö EMU vai ei ja missä laajuudessa, on todennäköisesti merkittäviä poliittisia seuraamuksia. Nämä poliittiset tekijät muodostavat myös Suomen metsäsektorin toimintaympäristön reunaehdot.

EMUn syntymiseen ja laajuuteen vaikuttavien yleisten tekijöiden ohella Suomen omalla EMU-ratkaisulla on metsäsektorin kannalta myös suurempia poliittisia vaikutuksia. Niiden tarkempi arviointi on kuitenkin hyvin vaikeaa. EMU-ratkaisumme voi vaikuttaa mm. siihen, miten hyvin metsäteollisuutemme saa esille EU:ssa tärkeitä pitämiään asioita kuten etujemme mukainen teollisuuspolitiikka ja metsäpolitiikka. Suomen varhainen mukanaolo EU:ssa ja siten Unionin ns. kovassa ytimessä voi edesauttaa näiden asioiden ajamista.

Lisäksi EMU-jäsenyys saattaa vaikuttaa yrityksistä muodostuviin mielikuviiin esim. sijoituskohteena. Mielikuvatekijöiden osalta metsäteollisuus ilmeisesti pitää EMUn ulkopuolelle jäämistä suurempana riskinä kuin EMU-jäsenyyttä, joten sen olisi ilmeisesti helpompi tulevaisuudessa tehdä investointien sijoittumispäätöksiä EMU-Suomeen kuin EMUn ulkopuolella olevaan Suomeen.

Hetemäki, Lauri - Hänninen, Riitta - Kuuluvainen, Jari - Ollonqvist, Pekka - Ruuska, Pertti - Seppälä, Risto -
Toppinen, Anne - Uusivuori, Jussi 1997. EMU ja Suomen metsäsektori. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja
1997/17.

ISBN 951-53-1313-9

EMU JA SUOMEN METSÄSEKTORI

[Raportin kansilehti](#) | [Sisällysluettelo](#) | [Edellinen luku](#)

4. Johtopäätökset

Suomen EMU-ratkaisun merkitys metsäsektorin pitkän aikavälin kehitykseen suhteellisen pieni

Vaikka Suomen EMU-ratkaisulla on monia vaikutuksia metsäsektorille, sen merkitys on *suhteellisen pieni* niiden muiden tekijöiden ohella, jotka vaikuttavat metsäteollisuuden ja metsätalouden pitkän aikavälin kehitykseen. Suomen metsäteollisuustuotteiden tuotanto riippuu keskeisesti siitä, miten paperin ja sahatavaran kysyntä maailmanmarkkinoilla kehittyy. Tämä puolestaan riippuu talouden ja väestön kasvusta sekä rakentamisen kehityksestä. FAO:n tuoreiden ennusteiden mukaan paperituotteiden kysyntä kasvaa maailmassa vuosittain noin 3 % ja sahatavaran noin 1 %.

Suomen EMU-ratkaisulla ei ole vaikutusta metsäteollisuustuotteiden maailmanmarkkinoiden kysyntään. Suomen metsäsektorin kilpailukyvyn kannalta EMUn merkitys on suhteellisen pieni. Esimerkiksi teknologian ja tuotteiden kehitys, yritysten rakennemuutokset ja työntekijöiden osaaminen ovat EMU-ratkaisua keskeisempiä tekijöitä pitkän aikavälin kilpailukyvyn ja investointien kannalta. Myöskään Ruotsin EMU-päätöksellä ei ole suurta merkitystä Suomen metsäsektorin kilpailukyvyllle lukuunottamatta mahdollisia suhdanneluontoisia vaikutuksia sahateollisuudelle.

Suomen liittymisellä EMUun olisi kuitenkin metsäsektorin yksittäisten toimialojen, panostekijöiden ja toimintatapojen kannalta selviä vaikutuksia. Nämä vaikutukset voidaan jakaa lyhyen aikavälin suhdannesopeutukseen ja pitkän aikavälin rakenteellisiin muutoksiin. Ensinmainittuja ovat mm. lisääntyvät tarpeet panoskustannusten sopeutumisille ja jälkimmäisiä pääomarakenteen ja toimintakulttuurin edellyttämät muutokset. Vaikutukset ovat suuremmat mekaanisessa metsäteollisuudessa kuin kemiallisessa metsäteollisuudessa.

Kun arvioidaan EMU-ratkaisun ja valuuttakurssin kiinnittämisen merkitystä metsäsektorille, aikaisemmin harjoitettua devalvaatiosykli politiikkaa ei voida pitää todennäköisenä vaihtoehtona. Vapaiden pääomamarkkinoiden oloissa ja Suomen kuuluessa ERMiin ja EUhun tällaiselle valuuttakurssipolitiikalle ei näyttäisi olevan edellytyksiä EMUn ulkopuolellakaan. Toisaalta metsäteollisuuden painoarvo Suomen taloudessa on pienentynyt, minkä seurauksena sen merkitys myös valuuttakurssivaihteluiden kannalta on entistä vähäisempi. Näin ollen EMU-ratkaisun valuuttakurssien kautta tuleva merkitys saattaa olla suhteellisen pieni.

Mahdollisuus markan kurssimuutoksiin ei ratkaise metsäteollisuuden ongelmia

Empiirisen tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että viejät ovat käyttäneet markan kurssin heikentymisestä koituvia etuja enemmän markkinaosuuksien säilyttämiseen ja kasvattamiseen kuin kannattavuuskriisien hoitoon. Tosin kasvanut vienti on nostanut käyttöasteita ja siten yhdessä lisääntyneiden vientitulojen kanssa kasvattanut myös yritysten voittomarginaaleja ja parantanut kannattavuutta. Devalvaatioiden ansiosta metsäteollisuuden ei ole siten tarvinnut kantaa täysimääräisesti kaikkia toimintansa riskejä.

Devalvaatioiden vaikutus on kuitenkin valunut kotimaisiin panoshintoihin verraten nopeasti varsinkin sahateollisuudessa, joten metsäteollisuuden kannalta devalvaatioista on ollut apua lähinnä siksi, että ne ovat toistuneet suhteellisen säännöllisesti. Devalvaatioiden hintakilpailukykyä ja kannattavuutta parantavat vaikutukset ovat korostuneet metsäteollisuudessa, koska tuotantopanosten kotimaisuusaste on korkea, jolloin devalvaatiot ovat välittömästi nostaneet panoshintoja vain hyvin vähän. Vaikutukset ovat olleet suuremmat sahateollisuuden kuin massa- ja paperiteollisuuden hintakilpailukykyyn ja markkinaosuuksiin, koska sahateollisuudessa tuotantopanosten kotimaisuusaste on korkeampi kuin paperiteollisuudessa. Sahateollisuudessa sopeutuminen yhteiseen valuuttaan voi siten olla vaikeampaa kuin paperiteollisuudessa.

Markan kurssimuutoksilla on ollut metsäteollisuudelle myös kielteisiä vaikutuksia. Mennyt kehitys osoittaa, että markan vahvistuminen on ajoittain heikentänyt metsäteollisuuden kilpailukykyä ja johtanut ongelmiin tuotannossa.

EMU-ratkaisulla myös vakauttavia vaikutuksia raakapuumarkkinoille

Raakapuumarkkinoille EMU-päätösten vaikutukset heijastuvat pääasiassa kotimaisen metsäteollisuuden kautta. Metsäteollisuuden puun kysyntä on siis jatkossakin tärkein raakapuumarkkinoittemme ja sitä kautta koko metsätalouden kehitykseen vaikuttava tekijä.

Siirtyminen yhteiseen valuuttaan vähentää valuuttakurssipuskurin merkitystä, minkä seurauksena puumarkkinoiden suhdannevaihteluiden voisi olettaa voimistuvan verrattuna nykyiseen tilanteeseen. Tosin *puun hinta* on menneisyudessa valuuttakurssipuskurista huolimatta vaihdellut hyvinkin jyrkästi suhdanteiden muutosten myötä. Yhtenäisen raha-alueen mukanaan tuoma vakaus kuitenkin poistaa markan kelluntaan liittyvät spekulatiomahdollisuudet, jotka ovat saattaneet lisätä epävakautta puumarkkinoilla. Suhdannevaihtelut valuutta-alueella ilmeisesti siirtyvät välittömämmin lopputuotemarkkinoilta panosmarkkinoille, mutta vaihtelut puumarkkinoilla eivät välttämättä ole voimakkaampia kuin nykyisin.

Devalvaatiovaikutusten melko nopea häviäminen metsäteollisuudessa viittaa siihen, että devalvaatiohyödyt olisivat pääosin kompensoitavissa kurinalaisella hinta- ja palkkapolitiikalla. Vaikka puun hinta tarjoaa muiden tuotantotekijöiden hintoja joustavamman sopeuttamiskeinon, hinnan muutokset voivat ainakin lyhyellä aikavälillä vaikuttaa puun tarjontaan aiempaa enemmän. Tällöin mm. tuontipuun merkitys kysynnän ja tarjonnan sopeuttajana voi korostua.

Puun hinnan joustavuudesta ei seuraa, että raakapuumarkkinat voisivat koko metsäteollisuudessa ratkaisevasti vaimentaa häiriöiden vaikutuksia, koska kotimaiset puukustannukset ilman korjuuta ja kuljetusta ovat vain 13 % metsäteollisuuden kokonaiskustannuksista. Vaimennusvaikutus on tehokkain sellaisissa tuotteissa kuin sellu ja sahatavara, joissa puukustannuksen osuus on suuri.

Euron käyttöönotto myös raakapuukaupassa luo lisäpainetta puun hintojen yhdentymiselle eri maissa. Toisin sanoen EUn sisällä puun tehdashinta ei voi puutavaralajeittain ja laaduittain poiketa olennaisesti maasta toiseen.

Työvoimakustannusten joustotarve suurin mekaanisessa metsäteollisuudessa

Työvoimakustannusten merkitys ja samalla niiden kautta tuleva sopeutustarve vaihtelevat tuotteittain huomattavasti. Työvoimakustannusten sopeuttamisella on verraten vähän merkitystä puumassan tuotannossa, koska niiden kustannusosuus on vähäinen. Sen sijaan työvaltaisessa mekaanisessa metsäteollisuudessa ja erityisesti sen jalostetuotannossa työvoimakustannusten sopeuttaminen voi häiriötilanteissa muodostua lähes ratkaisevaksi tekijäksi. Elleivät työvoimakustannukset jouta tai ellei kehitetä riittävän tehokkaita niihin liittyviä puskurimekanismeja, EMUun liittyminen voi muodostua uhaksi mekaanisen metsäteollisuuden jalostetuotannolle. Sama uhka tosin on jonkin verran lievempänä olemassa myös kellutusvaihtoehdossa. Työvoimakustannusten joustoa on todennäköisesti haettava etupäässä välillisistä työvoimakustannuksista ja verotuksesta, koska nimellispalkat eivät yleensä jouta alaspäin.

Puuraaka-aineen, työvoiman ja pääoman ohella *energia* on metsäteollisuuden tärkeä kustannuserä. Energiakustannusten kannalta ei ole merkitystä sillä, liittyykö Suomi EMUun vai ei.

EMU-jäsenyys korostaa terveen pääomarakenteen merkitystä

EMU-jäsenyys lisää omarahoitusosuuden kasvattamisen merkitystä metsäteollisuusyrityksille. Hyvä omavaraisuus on tärkeä verkostoyhteistyön solmimisen edellytys ja parantaa vieraan pääoman ehtoja yrityksen kannalta. Erityisesti pk-yritysten luotonsaantimahdollisuudet paranevat valuuttakurssiriskin hävitessä sekä EMU-maihin suunnattavasta viennistä että euromääräisistä lainoista, mikäli yritysten oman pääoman muotoisen riskirahoituksen osuutta saadaan nykyistä suuremmaksi.

Euron käyttö EU-alueen kaupassa ja tuotantopanosten maksuissa vähentää valuuttakurssien vaihteluista johtuvia kannattavuusvaihteluista nykytilanteeseen verrattuna. Sen lisäksi, että eurolainat ovat valuuttakurssiriskeistä vapaita, lainarakenteen sopeuttaminen valuuttakurssivaihteluilta suojautumiseen helpottuu.

Ainakin teoriassa kurssiriski voi pienentyä nykyiseen verrattuna myös EMU-alueen ulkopuolelle jäätessä, mikäli markan kurssi dollariin ja euroon nähden onnistutaan pitämään vakaana. Suomalaisen metsäteollisuuden suuri valuuttamääräisten tuottojen osuus, korkea kotimaisten panosten osuus sekä suuri ulkomaanrahan määräinen vieraan pääoman osuus pitävät kuitenkin kurssiriskit korkeina, jos Suomi jää EMUn ulkopuolelle.

EMU-jäsenyys merkitsee erityisesti mekaanisen metsäteollisuuden ja sen jatkojalostuksen pk-yrityksille merkittävää kehityspotentiaalia avaamalla laajat sisämarkkinat. EMU todennäköisesti lisäisi pk-yritysten ristikkäiskauppaa. Myös pk-yritysten lainansaantimahdollisuudet laajenisivat.

EMU-oloissa pk-yrityksien toimintariskejä ei voida puskuroida valuuttakursseilla. Erityisesti toimialan yritysten suuri velkaisuusongelma korostuu tällöin. Heikko omavaraisuus on myös este verkostoitumiselle. EMU-päätöksestä riippumatta tarvittaisiin erityistä panostusta pk-yritysten rahoitusrakenteen parantamiseen. EMU-jäsenyys lähinnä korostaisi muutostarvetta.

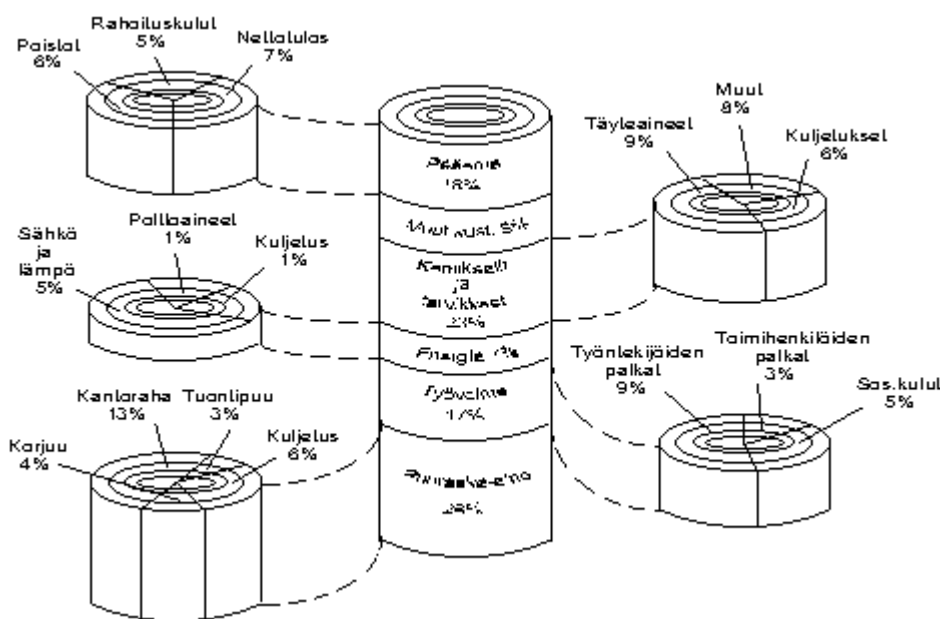
Ruotsin ratkaisulla ei suurta merkitystä

Ruotsin EMU-ratkaisulla ei ole erityisen suurta merkitystä Suomen metsäsektorin kannalta. Ruotsin mahdollisuudet ja halu harjoittaa EMUn ulkopuolella aktiivista valuuttakurssipolitiikkaa metsäteollisuutensa kilpailukyvyn parantamiseksi voidaan arvioida vähäisiksi. Toisaalta heikkenevän kruunun seurauksena paineet korkojen ja inflaation nousulle lisääntyisivät, mikä puolestaan heikentäisi sikäläisen metsäteollisuuden toimintaympäristöä. Ei voida kuitenkaan poissulkea sitä, että lyhyellä aikavälillä erityisesti Suomen sahateollisuudelle heikko kruunu suhteessa euroon saattaisi olla ongelma.

EMUn poliittisilla tekijöillä vaikutusta

Edellä käsiteltyjen suoranaisten taloudellisten vaikutusten lisäksi EMUlla on mitä ilmeisimmin myös poliittisten tekijöiden kautta merkitystä metsäsektorille. Suomen varhainen liittyminen EMUun saattaa mm. lisätä metsäsektorin mahdollisuuksia saada näkemyksiään esille EU:ssa. Tämän ja muiden poliittisten tekijöiden vaikutusta on erityisen vaikea arvioida, mutta niiden merkitys saattaa pitkällä aikavälillä olla jopa suurempi kuin suoranaisten taloudellisten tekijöiden.

Kuva 1. Metsäteollisuuden kustannusrakenne vuonna 1994.

Lähde: METLA

KIRJALLISUUS

- Artto, E. 1996. Paperiteollisuuden suoritus- ja kilpailukyky 1986-1994. Suomi vs Ruotsi, Kanada ja USA. HKKK, työpapereita W 126.
- Energiatalous 2025. Skenaariotarkasteluja. Kauppa- ja teollisuusministeriön julkaisuja 3/1997.
- Erkkilä, M. & Widgren, M. 1996. Suomi ja sisämarkkinoiden toiminta EMU:ssa. ETLA B 129.
- Eurostat 1997. European Commission: Intra- and Extra- EU trade, CD-ROM, 1997/1. Luxemburg.
- FAO 1996. Timber Bulletin 49/6.
- FAO 1997. FAO Provisional Outlook for Global Forest Products Consumption, Production and Trade to 2010.
- Gullichsen, J., H. Paulapuro ja J. Kohtala 1994. Metsäteollisuus. Julkaisussa Kurki-Suonio, I. ja M. Heikkilä: Kestävän kehityksen edellytykset Suomessa, Imatran Voima Oy:n 60-vuotisjuhlajulkaisu, Tammi.
- Huonekalujen valmistus. 1996. KTM. Yrityspalvelun toimialaraportti. Helsinki.
- Järveläinen, V-P., Tikkanen, I. ja Torvelainen, J. 1996. Metsien monimuotoisuuden turvaamisen taloudelliset vaikutukset. Esitutkimusraportti. Helsingin yliopiston Taloustieteen laitos.
- Kaitila, V. 1996. EMU yritysten näkökulmasta. ETLA B128. Helsinki.
- Martikainen, P. 1997. Itsenäisen sahateollisuuden liiketoiminnallinen profiili. Käsikirjoitus. Helsingin yliopiston Metsäekonomian laitos.
- Metsätilastollinen vuosikirja 1986 ja 1996. Metsäntutkimuslaitos.
- Ovaskainen, V. & Kuuluvainen, J. (toim.) 1994. Yksityismetsien rakennemuutos ja metsien käyttö. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 484.
- Pulp and Paper International. 1996/7. Miller Freeman Inc.
- Puun sahaus, höyläys ja kyllästys. 1996. KTM. Yrityspalvelun toimialaraportti. Helsinki.
- Puutalojen valmistus. 1995. KTM. Yrityspalvelun toimialaraportti. Helsinki.
- Rakennuspuusepäntuotteiden valmistus. 1995. KTM. Yrityspalvelun toimialaraportti. Helsinki.
- TEKES 1996. Teknologia 2000. Osaamisella tulevaisuuteen.

LIITERAPORTTIEN LUETTELO

- EMU-jäsenyyden ja suomalaisen mekaanisen metsäteollisuuden sopeutuminen Euroopan yhteismarkkinoihin. Pekka Ollonqvist.
- Valuuttakurssimuutosten vaikutus metsäteollisuustuotteiden vientihintoihin. Jussi Uusivuori, Riitta Hänninen ja Anne Toppinen.

[Alkuun](#) | [Raportin kansilehti](#) | [Sisällysluettelo](#) | [Edellinen luku](#)

Hetemäki, Lauri - Hänninen, Riitta - Kuuluvainen, Jari - Ollonqvist, Pekka - Ruuska, Pertti - Seppälä, Risto - Toppinen, Anne - Uusivuori, Jussi 1997. EMU ja Suomen metsäsektori. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1997/17.

ISBN 951-53-1313-9